

Sygn. akt I NO 150/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie skargi Ministra Sprawiedliwości

na uchwałę nr (...) Walnego Zgromadzenia Izby Komorniczej w K. z dnia 31 stycznia 2019 roku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 stycznia 2020 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 21 sierpnia 2019 r. Minister Sprawiedliwości (dalej: Minister) działając na podstawie art. 215 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. poz. 771 ze zm.; dalej: u.k.s.), wniósł o uchylenie, jako sprzecznej z prawem uchwały nr 20 podjętej na podstawie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., art. 208 ust. 3 i art. 209 ust. 1 u.k.s. przez Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w K. w dniu 31 stycznia 2019 r. w sprawie ustalenia wysokości składki na określone cele w zakresie uiszczania przez komorników na potrzeby samorządu

inne, niż określone w art. 38 u.k.s. w wysokości 1% uzyskanych w poprzednim miesiącu opłat egzekucyjnych.

W uzasadnieniu wniosku Minister podniósł, że samorząd komorniczy funkcjonuje na podstawie art. 17 Konstytucji RP oraz przepisów u.k.s. Powołanie samorządu zawodowego oznacza stworzenie dla danej grupy zawodowej przymusowej organizacji, wyposażonej w pewne władztwo publiczne, której członkowie posiadają monopol w wykonywaniu tego zawodu.

W dalszej kolejności Minister przytoczył przepisy u.k.s. i wskazał, że w myśl art. 195 tej ustawy, komornicy i asesory tworzą samorząd komorniczy, którego organami są m.in. izby komornicze (art. 196 ust. 1 u.k.s.), a z kolei organami izby komorniczej są: walne zgromadzenie izby komorniczej, rada izby komorniczej i komisja rewizyjna (art. 206 u.k.s.). Organy te wykonują zadania powierzone im przez ustawodawcę i są zobowiązane do działania w granicach prawa i na jego podstawie.

Wnioskodawca wskazał też, że kompetencje walnego zgromadzenia izby komorniczej wymienia art. 208 ust. 1 u.k.s. i wskazując na aktualność orzecznictwa powstałego na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, zaznaczając jednocześnie, że katalog kompetencji wymieniony w tym przepisie ma charakter zamknięty.

Następnie Minister przytoczył art. 38 u.k.s. regulujący kwestię składek miesięcznych opłacane przez komorników na potrzeby organów samorządu komorniczego, których procentową wysokość ustala corocznie walne zgromadzenie izby komorniczej oraz zauważył, że w u.k.s. przewidziane są dwa rodzaje składek, tj. składka miesięczna określona w art. 38 u.k.s., uiszczana obligatoryjnie przez komorników na potrzeby organów samorządu komorniczego oraz składka na określone cele, w opłacaniu której mogą partycypować asesory komorniczy. Jak zauważył wnioskodawca, o ile kwestia dotycząca wysokości składki miesięcznej płatnej na potrzeby organów samorządu komorniczego została w ustawie sposób wyraźny określona, o tyle zabrakło takiej regulacji odnośnie składek uchwalanych w oparciu o art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Ustawa bowiem w swej treści nie limituje możliwych do sfinansowania potrzeb samorządu, nie wyznacza także granicy określenia finansowych tą składką celów.

Minister uznał, że zaskarżona uchwała stanowi obejście przepisów prawa, tj. art. 38, art. 208 ust. 1 pkt 7 oraz art. 149 u.k.s. Według wnioskodawcy, użycie w uchwale ogólnikowego sformułowania, bez wskazania celu, na jaki ta składka ma zostać przeznaczona, narusza przepis art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., bowiem użycie w tym przepisie pojęcia „składki na określone cele” wskazuje, iż zamiarem ustawodawcy było zezwolenie członkom samorządu komorniczego na uchwalanie *ad hoc* dobrowolnych składek, których potrzeba uiszczenia powstała w związku z zamiarem realizacji jakiegoś określonego zadania (np. pokryciem kosztów szkolenia, udzieleniem pomocy finansowej dla członków izby lub ich rodzin, dofinansowaniem projektów naukowych, oświatowo-kulturalnych, integracyjnych, edukacyjnych czy też prospołecznego, itp.).

Jak wskazał wnioskodawca użyte w uchwale sformułowanie powoduje niemożność kontroli członków Izby Komorniczej w Katowicach nad sposobem wydatkowania zebranych od nich pieniędzy, zostawiając jednocześnie w tym zakresie zbyt daleko idącą swobodę Radzie Izby Komorniczej, która może zgromadzone w ten sposób środki wydatkować według własnego uznania, tj. na cel znany tylko komornikom wybranym do jej składu (art. 212 ust. 1 pkt 6 u.k.s.), co oznacza, iż istotnego ograniczenia doznaje zasada reprezentatywności samorządu komorniczego, bowiem czynności zastrzeżone do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej są niejako przejmowane przez Radę Izby Komorniczej, tj. organ nieupoważniony do tego przez ustawę.

Ponadto Minister wskazał, że zastosowany w treści uchwały zwrot „uzyskanych opłat egzekucyjnych” pozwala przyjąć, że chodzi o opłaty, których komornik jest dysponentem, czyli stanowiących uzyskiwany przez niego przychód. Tymczasem zgodnie z art. 149 u.k.s. opłata egzekucyjna nie stanowi wynagrodzenia komornika, lecz jest nieopodatkowaną należnością budżetu państwa. W ocenie Ministra ustalanie składki celowej w oparciu o uzyskiwaną przez komornika opłatę egzekucyjną jest niezgodne z obowiązującym stanem prawnym, gdyż komornik jest jedynie inkasentem opłat egzekucyjnych, a za pełnioną służbę przysługuje mu wynagrodzenie prowizyjne, proporcjonalne do wysokości uzyskanych opłat egzekucyjnych (art. 150 ust. 1 u.k.s.).

W konkluzji Minister Sprawiedliwości stwierdził, że uchwała nr 20 podjęta przez Walne Zgromadzenie Izby Komorniczej w K. w dniu 31 stycznia 2019 r., powinna zostać uchylona jako uchwalona bez podstawy prawnej i mająca jedynie na celu obejście przepisów prawa.

Pismem z dnia 12 września 2019 r. Izba Komornicza w K. (dalej „Izba”) złożyła odpowiedź na wniosek Ministra Sprawiedliwości, wnosząc o oddalenie wniosku w całości.

W uzasadnieniu pisma Izba wskazała, że nieprzypadkowo ustawodawca nie zdecydował się ani limitować, ani też skategoryzować w jakikolwiek sposób, celów składek o których mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. Izba zwróciła też uwagę, że w odróżnieniu od przewidzianej w art. 38 u.k.s. obligatoryjnej miesięcznej składki na potrzeby samorządu komorniczego, składka przewidziana w uchwale jest fakultatywna w tym znaczeniu, że jej wprowadzenie wymaga uprzedniego kolektywnego wyrażenia przez daną Izbę Komorniczą woli samoobciążenia się świadczeniami na rzecz samorządu własnych środków, co odbywa się z zachowaniem przewidzianych w ustawie demokratycznych mechanizmów podejmowania decyzji (w formie uchwał walnego zgromadzenia). Izba ponadto wskazała, że obligatoryjna składka miesięczna może być przeznaczana wyłącznie na potrzeby „organów samorządu”, co potwierdza, że przeznaczeniem składki celowej, o której mowa w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s., nie może być jedynie pokrycie kosztów funkcjonowania samych organów izby komorniczej, które dają się wyróżnić jako odrębne pozycje sprawozdania finansowego i budżetu izby. Izba zauważyła też, że inne potrzeby samorządu, niż te wyżej określone, dotyczyć mają ewentualnych wydatków nie ujętych w preliminarzu, pozostających jednakże w granicach ustawowych zadań korporacji, przy czym nie będą one stanowić ściśle rozumianej potrzeby „organu samorządu” (*verba legis*), jednak podlegać będą rozliczaniu i wydatkowaniu przez radę izby działającą zgodnie z ustawowym zakresem działania samorządu zawodowego. Izba wskazała też, że cele oświatowo-kulturalne, integracyjne, edukacyjne czy też prospołeczne jawią się jako modelowe, ale uznała iż są niemożliwe do enumeratywnego prospektywnego ujęcia ze względu na niedające się z góry przewidzieć okoliczności faktyczne.

Izba zaznaczyła też, że uchwała nie uchybia w żaden sposób mechanizmowi sprawozdawczości i rozliczalności organu samorządu, a także że nie skutkuje uszczupleniem należności publicznoprawnych.

Ponadto Izba stwierdziła, że brak ustawowego limitu wysokości fakultatywnej składki najwyraźniej jest wyrazem przyjętych przez ustawodawcę założeń, tj. że członkowie samorządu komorniczego powinni zachować decyzyjność w zakresie dobrowolnego finansowego samoobciążenia się na potrzeby samorządu (w myśl zasady *volenti non fit iniuria*); że bezpośrednim beneficjentem wydatków finansowanych tą składką nie jest wąsko ujmowana Rada Izby Komorniczej (jako zinstytucjonalizowany organ wykonawczy Izby), lecz wspólnota samorządowa komorników danej Izby *sensu largo* - stąd brak potrzeby ścisłego reglamentowania wysokości tej składki, jak czyni się to na gruncie składki, o której mowa w art. 38 u.k.s.; oraz że cele wydatków finansowanych dobrowolną składką mogą znacząco ewoluować w okresie obowiązywania uchwały, zatem nie sposób na każdą pojedynczą potrzebę samorządu komorniczego (inną niż zdecydowanie bardziej uchwytnie rodzajowo i kwotowo potrzeby funkcjonowania organów samorządu) reagować kolejnym samooskładkowaniem w drodze podejmowanych *ad hoc* uchwał Walnego Zgromadzenia Izby, bo byłoby to rozwiązaniem dysfunkcyjnym.

Pismem z dnia 16 września 2019 r. Krajowa Rada Komornicza (dalej: Rada) złożyła odpowiedź na wniosek Ministra Sprawiedliwości, wnosząc o oddalenie wniosku w całości.

Rada zwróciła uwagę, że w art. 208 ust. 1 pkt 6 i 7 u.k.s. przewidziano dwa odrębne rodzaje składek na potrzeby organów samorządu komorniczego, tj. miesięczną, opłacaną przez komorników sądowych (art. 38 ust. 1 u.k.s.) i celową (art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.) oraz wskazała, że brak jest jakichkolwiek podstaw dla przyjęcia, iż składki celowe mogą być uchwalane wyłącznie *ad hoc* w celu realizacji określonego zadania. W opinii Rady z treści art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. nie wynika w żadnym zakresie, że składki celowe mają mieć jednorazowy charakter i nie mogą przyjąć postaci periodycznej, a przyjęcie interpretacji zaproponowanej przez Ministra Sprawiedliwości skutkowałoby koniecznością zwoływania każdorazowo walnego zgromadzenia izby komorniczej dla celów podjęcia stosownej uchwały. Rada wskazała, że ustawodawca nie wymaga, by uchwała precyzyjnie wskazywała

cel i koszt określonego zadania, który w ten sposób ma być sfinansowany, nie jest zatem uzasadniony zarzut, że uchwalona składka celowa ma charakter ogólnikowy.

Jak wskazała Rada, nie można wykluczyć, że przeznaczeniem składki celowej będzie działalność organów samorządu komorniczego, bowiem tylko przez działalność tych organów (bezpośrednio bądź pośrednio) może aktualizować się realizacja zadań samorządowych.

Natomiast prawidłowość wykorzystania „składki celowej” i jej przeznaczenie na realizację określonego zadania samorządu podlegać będzie weryfikacji przez komisję rewizyjną powołaną przez walne zgromadzenie danej izby.

Jak zauważyła Rada nie ma żadnych przeszkód do tego, by wysokość składki celowej oraz sposób jej uiszczania został ustalony według uznania członków samorządu komorniczego. Możliwe jest zatem określenie wysokości składki w wysokości wprost określonej (kwotowo) lub w wysokości procentowej, w odniesieniu np. do wysokości uzyskiwanych opłat egzekucyjnych. Jak podkreśliła Rada, okoliczność że opłata egzekucyjna stanowi należność budżetu państwa nie oznacza, że nie może stanowić punktu odniesienia do ustalania wysokości składki celowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należy stwierdzić, iż skarga Ministra Sprawiedliwości jest zasadna.

W swym dotychczasowym orzecnictwie Sąd Najwyższy wskazywał, że samorząd komorniczy funkcjonuje na podstawie art. 17 Konstytucji RP oraz przepisów właściwej ustawy (zob. wyroki z: 24 września 2019 r., I NO 122/19; 10 stycznia 2019 r., I NO 41/18; 29 czerwca 2017 r., III ZS 3/17; 7 marca 2018 r., III ZS 5/17). Ponieważ powołanie samorządu zawodowego oznacza stworzenie dla danej grupy zawodowej przymusowej organizacji wyposażonej w pewne władztwo publiczne, stąd też działalność organów samorządu może być podejmowana wyłącznie na podstawie i w granicach kompetencji przyznanych ustawą przewidującą utworzenie takiego samorządu. Prowadzona w tym zakresie ocena działań podejmowanych przez organy samorządu stanowi zatem kontrolę przestrzegania przez nie zasady legalizmu (art. 7 Konstytucji).

W tym kontekście w pierwszej kolejności należy wskazać, że stosowanie do art. 38 u.k.s. komornicy opłacają, na potrzeby organów samorządu komorniczego, składki miesięczne, których procentową wysokość ustala corocznie walne zgromadzenie izby komorniczej, natomiast zgodnie z art. 208 ust. 1 pkt 6 oraz 7 u.k.s. do kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej należy odpowiednio ustalanie „wysokości składek miesięcznych na potrzeby organów samorządu komorniczego” oraz uchwalanie „składek na określone cele”. Z przepisów tych wynika zatem, że w ramach samorządu komorniczego dopuszczalne są dwa rodzaje składek, tj. składki miesięczne na potrzeby organów samorządu komorniczego oraz składki na „określone cele”.

Każda osoba posiadająca status komornika zobowiązana jest do opłacania składek miesięcznych na potrzeby organów samorządu komorniczego. W art. 38 u.k.s. wskazane zostało, iż składki miesięczne opłacane są na „potrzeby organów samorządu komorniczego”, tj. Krajowej Rady Komorniczej, Krajowej Komisji Rewizyjnej oraz izb komorniczych (art. 196 u.k.s.). Samo pojęcie „potrzeby organów samorządu komorniczego” nie jest doprecyzowane w ustawie. Powinno być ono jednak odnoszone przede wszystkim do zakresu zadań samorządu komorniczego określonych w art. 195 u.k.s., a realizowanych przez organy samorządu komorniczego. Pomocne w określeniu zakresu tych potrzeb są budżety uchwalane odpowiednio przez walne zgromadzenie izby (art. 208 ust. 1 pkt 5 u.k.s.) oraz przez Krajową Radę Komorniczą (art. 202 ust. 1 pkt 6 u.k.s.). Istotną wskazówką w tym zakresie jest też sformułowanie użyte w art. 202 ust. 1 pkt 6 u.k.s., gdzie wskazuje się, że Krajowa Rada Komornicza uchwała swój budżet i jednocześnie „określa udział poszczególnych izb komorniczych w pokrywaniu jej wydatków budżetowych”. W tym kontekście także w doktrynie wskazuje się, że składki miesięczne pokrywają wydatki samorządu komorniczego, tj. wydatki przewidziane w budżecie Krajowej Rady Komorniczej i budżecie izby komorniczej (zob. K. Gołaszewski, uwagi do art. 208, [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych...*, s. 603). Obejmuje to zatem przede wszystkim pokrycie kosztów funkcjonowania organów izby komorniczej.

Wysokość składek miesięcznych jest „ustalana” corocznie przez walne zgromadzenie izby komorniczej (art. 38 ust. 1 oraz art. 208 ust. 1 pkt 6 u.k.s.).

Warto zaznaczyć, że w poprzednim stanie prawnym wysokość tych składek była ustalana przez Krajową Radę Komorniczej (art. 25 oraz art. 85 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji), a zatem obecnie wysokość składek określają bezpośrednio sami zainteresowani, to jest członkowie samorządu zebrani na podstawowym stopniu samorządu, jakim jest izba komornicza, co jak zauważa się w doktrynie, jest wyrazem wprowadzenia dodatkowego elementu samorządności w tych ważnych dla każdego członka samorządu sprawach (zob. M. Klonowski, uwagi do art. 38, [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 179). W ten sposób doszło do istotnej demokratyzacji działania samorządu komorniczego, bowiem ustalenie udziału poszczególnych komorników w pokrywaniu wydatków związanych z funkcjonowaniem samorządu zostało powierzone samym komornikom, jako bezpośrednio zainteresowanych sposobem podziału obowiązku o charakterze finansowym (zob. K. Gołaszewski, uwagi do art. 208, [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych...*, s. 603).

Jednocześnie jednak w art. 38 u.k.s. określone zostały zasady ustalania wysokości składek, w tym wskazane zostało, iż wysokość składki miesięcznej nie może być niższa niż 0,3% i wyższa niż 1% wynagrodzenia prowizyjnego, uzyskanego w poprzednim miesiącu. Ustawodawca zatem z jednej strony przekazał kompetencje do ustalania wysokości składki miesięcznej walnemu zgromadzeniu izby komorniczej, z drugiej jednak strony wyraźnie określił granice w jakich ta wysokość musi się zawierać. Ustalenie przez walne zgromadzenie izby komorniczej wysokości składek miesięcznych poza tymi ustawowymi granicami, prowadziłoby do sprzeczności takiej uchwały z u.k.s.

Z użytego w tym przepisie sformułowania, iż procentowa wysokość składek jest ustalana corocznie, wynika ponadto, że częstsze niż raz do roku podejmowanie uchwał o wysokości miesięcznej składki przez walne zgromadzenie izby komorniczej jest niedopuszczalne. W tym kontekście w doktrynie wskazuje się, że przepis ten ma charakter gwarantujący niezmienną wysokość składki w określonym czasokresie (zob. M. Klonowski, uwagi do art. 38, [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 180).

Zgoła odmienna jest ustawowa regulacja „składek na określone cele”. W tym przypadku ustawodawca poprzestał jedynie na wymienieniu uprawnienia do uchwalenia takich składek jako jednej z ustawowych kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej w art. 208 u.k.s. Nie zostały natomiast wskazane w ustawie szczegółowe wymogi dotyczące tego rodzaju składek. Jak wskazuje się w doktrynie są to składki dobrowolne, uchwalane *ad hoc*, stanowiące swego rodzaju formę „samoopodatkowania”, a członkowie samorządu zawodowego mają w tym przypadku daleko idącą swobodę, której granice zakreśla zgodność podjętej uchwały z przepisami prawa, przy czym jak się zaznacza, art. 208 ust. 1 pkt 6 oraz pkt 7 u.k.s. należy odczytywać łącznie (zob. M. Klonowski, uwagi do art. 38, [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych...*, s. 180).

Ze względu na uregulowanie w u.k.s. tych dwóch rodzajów składek, należy na nie spojrzeć łącznie: nie jest bowiem dopuszczalne, by uchwalenie składek na określone cele pozwalało na ominięcie regulacji dotyczącej składek miesięcznych.

Biorąc pod uwagę, że w art. 38 u.k.s. określony został górny i dolny limit składek miesięcznych na potrzeby organów samorządu komorniczego oraz wskazane zostało, iż ich wysokość ma być ustalana corocznie, nie mogą zatem składki „na określone cele” (art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.) służyć tym samym celom, co składki miesięczne wskazane w art. 38 ust. 1 u.k.s. Stanowiłoby to bowiem naruszenie przepisu art. 38 u.k.s. Zważywszy na ogólność sformułowania „składki na określone cele” nie jest wystarczające zatem użycie w uchwale nakładającej na członków izby komorniczej obowiązek opłacania składek na określone cele takiego ogólnego sformułowania, jakie zostało użyte w zaskarżonej uchwale, tj. „na potrzeby samorządu inne niż określone w art. 38”.

W art. 208 ust. 1 pkt 7 wskazane zostało, że do kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej należy uchwalenie „składek na określone cele”. Podkreślić należy, że zakres kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej został skonkretyzowany (ustawodawca nie zastosował sformułowania „w szczególności”), a konsekwencją takiej formy regulacji jest również zakaz rozszerzającej interpretacji zadań przyporządkowanych walnemu zgromadzeniu izby komorniczej (zob. w odniesieniu do tak samo brzmiącego przepisu w poprzednio obowiązującej ustawie A. Machnikowska, uwagi do art. 89, [w:] J.

Świeczkowski (red.), *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, LEX pkt 4). Skoro w przepisie tym mowa jest o „określonych celach” należy przez to rozumieć cele skonkretyzowane (określone) w uchwale, a nie dowolne cele.

Zasadnie wskazał Minister Sprawiedliwości, że brak określenia celów w uchwale walnego zgromadzenia izby komorniczej skutkuje tym, że cele te są określane przez Radę Izby Komorniczej przy wydatkowaniu środków z tych składek, co stanowi niedopuszczalne przejęcie kompetencji walnego zgromadzenia Izby Komorniczej przez Radę Izby Komorniczej.

W tym kontekście warto wskazać, że zbliżone rozwiązanie polegające na wprowadzeniu dwojakiego rodzaju składek (tj. składek miesięcznych na potrzeby organów samorządu oraz składek na określone cele) zastosowane zostało, jeszcze przed utworzeniem samorządu komorniczego na mocy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie. Rozwiązanie przyjęte w Prawie o notariacie jest jednak o tyle odmienne, że art. 23 Prawa o notariacie (inaczej niż art. 38 u.k.s.) ustala jedynie obowiązek wpłacania składek miesięcznych przez notariuszy, bez określenia zasad ustalania ich wysokości, co daje zdecydowanie większy zakres swobody organom samorządu notarialnego w ustalaniu wysokości składek. Na gruncie Prawa o notariacie w doktrynie wskazuje się, że przepisy nie precyzują ani potrzeb organów samorządu notarialnego ani innych celów, na które przeznaczone mogą być składki wpłacane przez notariuszy, a o celach tych decydują w podejmowanych uchwałach notariusze (zob. M. Król, objaśnienia do art. 23, [w:] A. Rataj, A. Szereda (red.), *Ustrój notariatu. Komentarz do art. 1-78d Prawa o notariacie*, Warszawa 2019. Legalis, pkt. 1). W przypadku samorządu notarialnego takie uregulowanie wprowadzające dwojakiego rodzaju składki znajduje historyczne uzasadnienie, bowiem w art. 22 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. nr 84, poz. 609 ze zm.), przewidywano, iż „notariusze opłacają na potrzeby izby składki roczne, a ponadto, stosownie do uchwał izby, inne jeszcze składki na fundusz zapomogowy oraz ubezpieczenia przymusowe”. Zbliżone rozwiązanie było też stosowane w art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 4 maja 1938 r. - Prawo o ustroju advokatury (Dz.U. nr 33, poz. 289 ze zm.), „advokaci opłacają na potrzeby izby składki roczne, ponadto - stosownie

do uchwał walnego zgromadzenia - opłaty na fundusze wzajemnej pomocy i zapomóg pośmiertnych”. Historycznie rzecz ujmując można zatem wskazać, że pierwotnym założeniem dopuszczenia możliwości uchwalenia dodatkowych składek była realizacja celów zapomogowych i pomocowych dla członków danego samorządu. W obowiązującej regulacji, zarówno na gruncie ustawy prawo o notariacie jak i u.k.s., te dodatkowe cele nie zostały doprecyzowane, używa się bowiem pojęcia „określone cele”, jednak odniesienie się do tych historycznych regulacji pozwala uznać, że w pierwszej kolejności powinny być to właśnie cele związane z udzieleniem pomocy finansowej dla członków izby lub ich rodzin. Poza tym dopuszczalne jest określenie także innych celów, które jednak muszą pozostawać w ścisłym funkcjonalnym związku z zadaniami ustawowymi samorządu komorniczego. Zarówno Minister Sprawiedliwości w swoim wniosku jak i Izba Komornicza w K. w odpowiedzi na ten wniosek wskazali zresztą przykłady tego rodzaju celów (m.in. cele oświatowo-kulturalne, integracyjne, edukacyjne, udzielanie pomocy finansowej dla członków izby lub ich rodzin).

Walne zgromadzenie izby komorniczej jest jednak zobowiązane do skonkretyzowania celów w uchwale, tak by cele te mogły zostać - z jednej strony - zaakceptowane przez członków samorządu obecnych na walnym zgromadzeniu, z drugiej aby można było skontrolować prawidłowość wydatkowania środków na te cele.

Odnosząc się do zaskarżonej przez Ministra Sprawiedliwości uchwały nr 20 podjętej przez Walne Zgromadzenie Komorników Izby Komorniczej w K. w dniu 31 stycznia 2019 r., Sąd Najwyższy stwierdził, że nie zostały w niej skonkretyzowane cele składek, a użyte w niej ogólnikowe sformułowanie nie pozwala na uznanie, iż określa ona celu czy celów uchwalonych składek, wobec czego uchwała ta jako sprzeczna z przepisem art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. podlegała uchyleniu.

Wobec powyższego nie ma potrzeby odnoszenia się do drugiego z zarzutów podniesionych przez Ministra Sprawiedliwości dotyczącego sposobu ustalenia wysokości składki. Na marginesie należy jedynie zauważyć, że u.k.s. nie zawiera żadnych rozstrzygnięć odnośnie sposobu ustalania wysokości tej składki, dopuszczalne jest zatem zarówno wskazanie wprost kwoty tej składki, jak też ustalenie wartości procentowej odnoszonej do dowolnej wskazanej w uchwale

podstawy pozwalającej na jednoznaczne określenie wysokości tej składki (np. kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę). Nie sposób zatem wykluczyć przyjęcia jako podstawy do określenia poziomu tej składki wysokości uzyskiwanych opłat egzekucyjnych.

Zgodnie z art. 215 ust. 2 u.k.s. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi Ministra Sprawiedliwości oddala skargę lub uchyla zaskarżoną uchwałę i, w razie potrzeby, przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu komorniczego ze wskazaniem co do sposobu jej załatwienia.

Uchwała nr 20 Walnego Zgromadzenia Izby Komorniczej w K. z dnia 11 stycznia 2019 r., jako sprzeczna z prawem (z powodu nie wskazania celów składki wskazanej w przepisie art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s.) podlegała zatem uchyleniu. W niniejszej sprawie nie materializuje się jednak potrzeba przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Rzeczą właściwego organu samorządu zawodowego komorników sądowych bądź zrzeszonych w ramach izby komorników (por. art. 207 ust. 3 u.k.s.) będzie rozstrzygnięcie, czy w Izbie Komorniczej w K. istnieje potrzeba obciążenia członków tej izby dodatkową składką na precyzyjnie określony cel związany z funkcjonowaniem Izby, inny jednak niż wskazany w przepisie art. 38 ust. 1 zd. pierwsze u.k.s. Będzie to jednak wymagało dokonania adekwatnej analizy oraz przygotowania przez władze Izby Komorniczej w K. (albo członków tej Izby) odpowiedniego projektu uchwały obciążającej komorników zrzeszonych w katowickiej Izbie Komorniczej tą dodatkową daniną samorządową, a następnie poddania takiego projektu dyskusji i głosowaniu w toku obrad zwyczajnego lub nadzwyczajnego walnego zgromadzenia izby komorniczej i przegłosowania uchwały nakładającej obowiązek uiszczania składek określonych w art. 208 ust. 1 pkt 7 u.k.s. na cele precyzyjnie określone w uchwale i ściśle skorelowane z charakterem prawnym tego rodzaju składek.